



## KITKAJÄRVIEN JA POSIONJÄRVEN HOIDON JA KUNNOSTUKSEN TYÖRYHMÄN 3. KOKOUS

Aika: Maanantai 16.6.2014 klo 15.00–18.00  
Paikka: Lomakeskus Himmerki (osoite: Himmerki 8, Posio)  
Osallistujat: Teemu Junttila, Kuusamon kaupunki  
Olavi Jäkäläniemi, Kuusamon kalastusalue  
Jouko Jurmu, Perä-Posion osakaskunta  
Veikko Keränen, Kesäniemen osakaskunta  
Pertti Ahola, Metsäkeskus Lappi  
Keijo Pesonen, Kuusamon energia- ja vesiosuuskunta  
Teemu Ulvi, Suomen ympäristökeskus  
Anna Väisänen, Suomen ympäristökeskus  
Kati Häkkinä, Suomen ympäristökeskus  
Simo Tammela, Oulun yliopisto

### 1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Olavi Jäkäläniemi avasi kokouksen klo 15:01. Kokouksen sihteeriksi valittiin Kati Häkkinä. Osallistujalista kerättiin kokouksen aluksi.

### 2. Edellisen kokouksen muistio

Työryhmän 2. kokouksen muistio on lähetetty kokouksen jälkeen sähköpostilla työryhmän jäsenille. Muistio hyväksyttiin.

### 3. Hankkeen etenemisen yleiskatsaus

Teemu Ulvi kertoi hankkeen etenemisestä. Työryhmän edellinen kokous pidettiin tammikuussa 13.1. Samana päivänä järjestettiin yhteistyössä ProAgrian ja Maanmittauslaitoksen kanssa keskustelutilaisuus maanviljelijöille. Hankkeen ohjausryhmän kokous pidettiin 8.4. Biologisten näytteenottojen ja vedenlaatuseurantojen tuloksista osa on valmistunut ja viimeiset näytteet otetaan kesän 2014 aikana. Vedenlaadun mallinnusta varten tehtävä vesinäytteenotto on loppusuoralla ja mallinnustyö on käynnissä. Toimenpiteiden yleissuunnittelu on edennyt ja ensimmäisiä riskikarttoja on tehty. Hoidon ja kunnostuksen toimintamallin suunnittelua osakaskuntien pohjalle on jatkettu ja osakaskunnille pidettiin keskustelutilaisuus 13.5.

#### 4. Vesiruttotutkimuksista Kuusamossa

Väitöstutkimuksen tekijä Anna Väisänen esitteli Koillismaalla tehtyjä vesiruttotutkimuksia (esitys liitteenä).

Keskusteluissa todettiin, että vesirutto nostaa voimakkaasti järviveden pH:ta. Kuusamossa muutamassa järvestä, joissa vesiruton massakasvustoja esiintyy, veden pH on ollut jopa 11.

Ala-Kitkalla on mm. selvitetty, miten vesirutto vaikuttaa muihin vesikasveihin. Tulosten mukaan vesirutolla ei näyttäisi olevan vaikutusta muihin lajeihin. Todettiin, että vesirutto näyttää hyötyvän kalkkivaikutteisesta vedestä, jota Kitkan alueella esiintyy.

Kuusamossa Partasenlahdella on testattu Phoslock-kemikaalia vesiruton kasvun hillitsemisessä. Vesirutto väheni sekä kemikaalikäsittelyllä alueella että käsittelemättömällä alueella. Kemikaloinnin lisäksi vesiruttoa poistettiin Partasenlahdelta raivausnuotalla. Poistotyö osoittautui suureksi urakaksi, koska kasvustoa oli niin paljon. Vesikasvillisuuden laajamittaisesta poistosta (useampi hehtaari) tulee ilmoittaa ELY-keskukselle, joka arvioi mahdollisen luvan tarpeen.

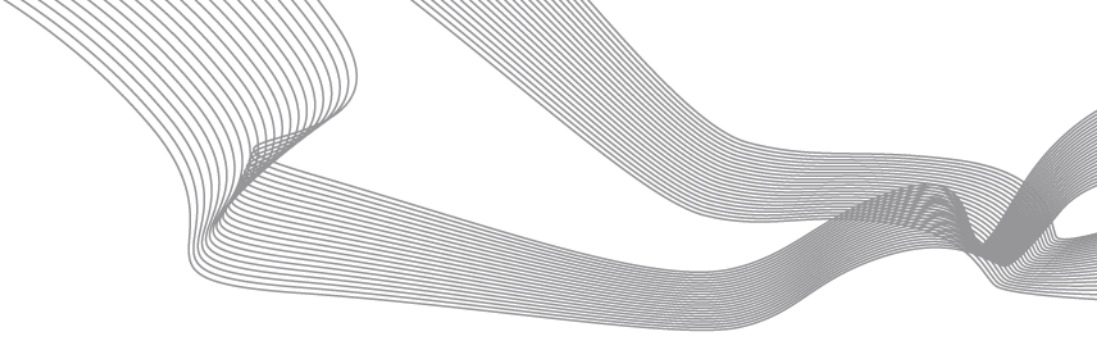
Vesiruttohavaintoja Kuusamon ja Posion alueelta pyydetään lähettämään Anna Väisäselle (etunimi.sukunimi@ymparisto.fi). Anna Väisänen lähettää Teemu Junttilalle lehtijutun 1990-luvun alusta, jossa on ensimmäisiä viittauksia vesiruton esiintymisestä Kuusamossa.

#### 5. Järvien ravinnekuormitus

Simo Tammela esitteli tuloksia Posion- ja Kitkajärvillä tehtävistä vesimäärämallinnuksista ja vedenlaatututkimuksista (esitys liitteenä).

Tulosten perusteella Kitkaan laskevien purojen ja jokien ravinnepitoisuudet korreloivat hyvin virtaaman kanssa. Kun virtaama puroissa ja joissa kasvaa, myös ravinnepitoisuudet kasvavat. Suurin keskimääräinen fosforikuormitus vuodessa (kg/v) tulee Posionjoesta ja suurin typpikuorma Naatikkajoesta.

Keskusteluissa todettiin, että syitä Posionjoen suurien ravinnekuormitusmääriin tulisi selvittää tarkemmin. Osittain Posionjärven korkeammat fosfori- ja typpipitoisuudet selittyvät sillä, että Posionjärvi on tyypiltään erilainen ja luontaisesti rehevämpi ja runsashumuksisempi järvi kuin Yli- ja Ala-kitka. Jatkossa tulisi selvittää, löytyisikö Posionjoen alajuoksulta hyvää paikkaa vesiensuojelukosteikolle.



Todettiin, että hankkeen tutkimustuloksista tulisi lisätä hankkeen nettisivuille, koska niistä ollaan hyvin kiinnostuneita alueella. Työryhmässä ei ole mökkiläisiä jäseninä ja he ovat kiinnostuneita Kitkajärvien tilasta.

## 6. Toimenpiteiden yleissuunnittelu

Kati Häkkinen esitteli riskikarttatarkastelua rehevöitymisriskien tunnistamisessa ja toimenpiteiden kohdentamisessa (esitys liitteenä).

Todettiin, että riskikarttojen avulla voidaan tunnistaa, missä ongelmia esiintyy ja minne toimenpiteitä tulee kohdistaa. Tarkastelun perusteella mm. Posionjärven yläosa tunnistettiin riskikohteeksi.

Keskusteltiin, mistä Posionjoen suuri kuormitus voisi johtua. Posionjärven yläosalla on viime vuosina toteutettu muutamia yksittäisiä metsäojitushankkeita. Metsälannoitukset ovat aikoinaan olleet yleisiä Posionjoen alueella. Päätehakkuita ei Posionjärven valuma-alueella ole lähiaikoina juurikaan tulossa. Valtaosa tulevista hakkuista Posionjärven ja Kitkan alueella on kasvatushakkuita. Muutamia päätehakkuita tullaan mahdollisesti tekemään Kuusamon puolella. Posionjärven yläosalla on paljon turvemaita. Todettiin, että alueella on paljon ojitettuja, käytöstä poistuneita suo-  
peltoja, joiden kuormitusvaikutusta tulisi selvittää. Tarpeen olisi myös selvittää, millaisia vesistövaikutuksia soiden ennallistamisella on. Keskusteluissa tuli ilmi, että Posion yhteismetsän alueella Vohojärvillä ja Vohojoella on seurantatutkimuksia menossa laajojen kunnostusojitusalueiden kuormituksesta. Seurannan tuloksista voisi olla hyötyä hankkeelle.

Koska Kitka-MuHa-hanke alkaa olla loppusuoralla on tärkeää miettiä, miten jatkossa tullaan toimimaan ja miten toimenpiteet saadaan hankkeiksi ja mistä rahoitusta voi saada. On myös tärkeää selvittää, mistä Posionjärven yläosan heikentynyt tila johtuu. Hankkeen tuloksena voitaisiin koota lista kuormittavista kohteista. Tätä tietoa voi esimerkiksi Metsäkeskus hyödyntää, kun he tekevät ehdotuksia luonnonhoitokohteista.

Päätettiin, että loppuvuodesta 2014 järjestetään viimeisen työryhmäkokouksen yhteydessä metsätalouden vesiensuojelun teemapäivä. Sille on tarvetta, koska metsätalous on suurin maankäyttömuoto alueella. Tilaisuuden kohderyhmä on metsänomistajat. Metsäalan toimijoilla on viimeisin tieto vesiensuojelusta, mutta se pitäisi saada maanomistajille. Kutsut kannattaa lähettää Metsänhoitoyhdistysten kautta. Tilaisuuteen voitaisiin pyytää puheenvuorot myös Metlalta ja Metsähallitukselta.

## 7. Kunnostuksen ja hoidon toimintamallin suunnittelu

Teemu Ulvi kertoi järvien kunnostuksen ja hoidon toimintamallin suunnittelun tämän hetkisen tilanteen. Osakaskuntien yhdistymisestä tai vesienhoitoyhtymän muodostamisesta pidettiin erillinen keskustelutilaisuus toukokuun 13. päivä. Tilaisuudessa oli paikalla edustajat 5 osakaskunnasta. Kaikkiin osakaskuntiin ei siis ole saatu yhteyttä lainkaan, vaikka osakaskuntien edustajat on myös kutsuttu työryhmän jäseniksi. Tarve paikalliselle toimintamallille on ja valtakunnallisesti on todettu, että vesialueen omistajat pitäisi saada innostettumaan vesistöjen kunnostamisesta. Koska hankkeen työntekijät eivät yrityksistä huolimatta ole saaneet yhteyttä osakaskuntiin, tarvittaisiin asian puolestapuhujiksi aktiivisia paikallisia toimijoita. Toimintamallin kehittämistä on ehkä mahdollista jatkaa Kitka-MuHa-hankkeen jälkeen KIIRA-hankkeen yhteydessä.

Keskustelussa todettiin, ettei osakaskuntien yhdistäminen Kitkajärvien ja Posionjärven alueella ole vielä mahdollista. Keskusteltiin osakaskunnille tehtävästä kyselystä, jossa osakaskuntien yhdistymishalukkuutta vielä selvitettäisiin. Todettiin, että kokemukset kyselystä ovat olleet huonoja. Toimintamallin kehittämisen kannalta ei välttämättä ole eduksi, että muutamat osakaskunnat kulevat toimintamallityöstä ensimmäisen kerran kyselyn avulla. Todettiin myös, että ongelmia osakaskuntien yhdistymiselle aiheuttaa se, ettei Maanmittauslaitos pysty varmuudella kertomaan hintaa kiinteistötoimitukselle.

Keskusteluissa ehdotettiin ja työryhmä teki päätöksen, ettei toimintamallin kehittämistyöhön käytetä enää kovin paljon panoksia Kitka-MuHa-hankkeen loppuvaiheessa, vaan että asiaa edistetään hankelähtöisesti ja kartoitetaan hankeideoita, mitä alueella pitäisi vesiensuojelun edistämiseksi tehdä ja kuka hanketta voisi lähteä viemään eteenpäin. Tätä voitaisiin kartoittaa esim. kyselyn avulla. Todettiin, että yhteistyökuviot syntyvät kyllä hyvän hankkeen ympärille. Esimerkkinä mainittiin Oivangin kosteikkohanke.

## 8. Muut asiat

Kokouksessa ei tullut esiin muita asioita.

## 9. Seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään Oivangissa 16.12. klo 15 alkaen. Ennen kokousta järjestetään metsätalouden vesiensuojelun teematilaisuus klo 12 alkaen.



## 10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 18:05.

Olavi Jäkäläniemi  
Puheenjohtaja

Kati Häkkilä  
Sihteeri

Kaikki liitteet on luettavissa hankkeen nettisivuilta osoitteesta [www.syke.fi/hankkeet/kitka-muha](http://www.syke.fi/hankkeet/kitka-muha)  
> sivun vasemmasta laidasta valitaan kohta "Järvien hoidon ja kunnostuksen työryhmä".